

Souhrnná teritoriální informace Fidži

Zpracováno a aktualizováno GK Sydney ve
spolupráci se ZÚ Canberra ke dni 08.11.2009

Seznam kapitol souhrnné teritoriální informace:

1. Základní informace o teritoriu
2. Vnitropolitická charakteristika
3. Zahraničně-politická orientace
4. Ekonomická charakteristika země
5. Finanční a daňový sektor
6. Zahraniční obchod země
7. Obchodní a ekonomická spolupráce s ČR
8. Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu
9. Investiční klima
10. Očekávaný vývoj v teritoriu

1. Základní informace o teritoriu

1.1. Oficiální název státu

- Republika Fidžijských ostrovů (Republic of the Fiji Islands)

1.2. Rozloha

- 18 333 km²

1.3. Počet obyvatel, hustota na km², podíl ekonomicky činného obyvatelstva

- Počet obyvatel: 860 743 (2007)
- Hustota obyvatel na km²: 47

1.4. Průměrný roční přírůstek obyvatelstva a jeho demografické složení

- 1,4 % (odhad květen 2006)

1.5. Národnostní složení

- 56 % Fidžijci (Melanésané s část. polynéským původem)
- 36 % Indové
- 8 % jiní pacifičtí ostrované, Evropané, Číňané aj.

1.6. Náboženské složení

- 52 % křesťané (37 % metodisté, 9 % římský katolíci)
- 38 % hinduisté
- 8 % muslimové
- 2 % ostatní

1.7. Úřední jazyk a ostatní nejčastěji používané jazyky

- angličtina, dále se používá fidžijština a hindština

1.8. Administrativně správní členění země, hlavní město a další velká města

- 4 sekce (divisions) a 1 závislé území
- Hlavní město: Suva (380 000 obyvatel)

1.9. Peněžní jednotka a její členění, používání jiných měn

- fidžijský dolar (FJD) = 100 centů
- 1FJD = 9,48 Kč (01.11. 2009)

1.10. Státní svátky, obvyklá pracovní a prodejní doba

1.11. Místní zvyklosti důležité pro obchodní kontakty

1.12. Podmínky využívání místní zdravotní péče českými občany a občany EU

1.13. Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria

1.14. Oblasti se zvýšeným rizikem pro cizince – vhodnost návštěvy s ohledem na politickou či jinou situaci v zemi

1.15. Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu (včetně generálních či honorárních konzulátů) – popis spojení z letiště a z centra města

1.16. Kontakty na zastoupení ostatních českých institucí (Česká centra, CzechTrade, CzechInvest, CzechTourism)

1.17. Praktická telefonní čísla v teritoriu (záchranka, dopravní policie, požárníci, infolinky apod.)

1.18. Internetové informační zdroje

- Fiji Islands Bureau of Statistics – <http://www.statsfiji.gov.fj>
- Fiji Government – www.fiji.gov.fj

1.19. Adresy významných institucí

2. Vnitropolitická charakteristika

Fidži se nachází na jihozápadě Tichého oceánu, jeho území tvoří dva hlavní ostrovy, Viti Levu (s hl. městem Suvou) a Vanua Levu a dalších 330 menších ostrůvků. Ostrovy obývají Fidžijci melanésko-polynéského a indického původu; obě komunity jsou přibližně stejně početné. V letech 1874-1970 bylo Fidži britskou kolonií.

2.1. Stručná charakteristika politického systému

Ústava definuje Fidži jako demokratickou parlamentní republiku. V čele exekutivy stojí předseda vlády vzešlé ze svobodných voleb, jejichž výsledek je ovšem determinován etnickým složením obyvatelstva, resp. etnicky definovanými volebními obvody. Legislativní moc má vláda a dvoukomorový parlament. Soudní moc je nezávislá na moci zákonodárné i výkonné. Tyto ústavní principy nejsou v současné době dodržovány (viz dále).

Horní komorou parlamentu je 32 členný senát. Prezident jmenuje senátory takto: 14 senátorů na doporučení Velké rady náčelníků, 9 senátorů na doporučení předsedy vlády, 8 senátorů na doporučení lídra opozice, 1 na doporučení rady etnické menšiny z ostrova Rotuma.

Dolní komorou parlamentu je Poslanecká sněmovna (House of Representatives) se 71 poslanci volenými většinovým systémem v jednomandátových obvodech. Většina volebních obvodů je definována etnicky (23 domorodých, 19 indických, 1 menšinový pro obyvatele ostrova Rotuma a 3 všeobecné pro další etnika), 25 volebních obvodů je „otevřených“. Počet etnických obvodů odpovídá velikosti etnik. V parlamentních volbách má každý volič dva hlasy: jedním volí poslance v „otevřeném“ obvodě a druhým podle své etnické příslušnosti.

Výkonná moc je v rukou vlády. Její předseda je jmenován prezidentem, který ale musí respektovat většinu v Poslanecké sněmovně. Podle ústavy má složení vlády proporčně respektovat složení Poslanecké sněmovny a každá strana s min. 8 poslanci má mít vládní křeslo. Toto ústavní pravidlo ovšem vítězové voleb často nedodržovali (např. vláda premiéra Qaraseho v letech 2001-06).

Nejvyšší soudní instancí je Nejvyšší soud.

Výše uvedené principy byly zásadně narušeny státním převratem dne 5. 12. 2006 a po částečné konsolidaci událostmi z dubna 2009. Vůdce pučistů v roce 2006 sesadil prezidenta a rozpustil demokraticky zvolenou vládu i parlament. Prezidenta poté donutil k přijetí puče a znovu ho dosadil do funkce; vzápětí se sám nechal jmenovat prozatímním předsedou vlády (Interim Prime Minister).

2.3. Politická situace – vztahy mezi etniky a historický přehled

Vnitřní politika země se již po desítky let odvíjí od komplikovaných vztahů mezi dvěma hlavními etnickými skupinami, domorodými (melanésko-polynéskými) Fidžijci a obyvateli indického původu. Imigraci Indů podporovala britská koloniální správa. **Etnické napětí má hluboké kořeny a je spojeno se spory o vlastnictví půdy, se soupeřením o ekonomickou a politickou moc i s náboženskými rozpory.** Domorodí Fidžijci tradičně kontrolují armádu a státní službu a vlastní naprostou většinu půdy. Indové, přestože žijí na Fidži již po čtyři generace, si mohou půdu pouze pronajmout, zákon jim zakazuje ji vlastnit. Obchod a doprava jsou naopak v indických rukou.

Zásadním problémem zůstává zasahování ozbrojených sil do politického vývoje země, resp. nevelký respekt demokraticky zvolených institucí. Fidži v posledních 20 letech prodělalo 4 státní převraty.

V r. 1975 parlament projednával návrh na repatriaci celé indo-fidžijské komunity. Napětí rostlo a prvního vrcholu dostoupilo r. 1987 po vítězství Indy ovládané labouristické strany (Fiji Labour Party, FLP). Ačkoliv FLP sestavila vládu s premiérem i většinou ministrů fidžijské národnosti, nesňala z ní indický cejch, který vedl k nepokojům a dvoufázovému vojenskému puči. Nová ústava schválená r. 1990 posílila moc tradiční domorodé Velké rady náčelníků (která volila prezidenta, většinu senátorů, vybírala premiéra a schvalovala klíčové zákony) a kodifikovala většinu parlamentních křesel pro domorodé Fidžijce. Hospodářské obstrukce indických podnikatelů, vládní zvýhodňování domorodců (mj. 20leté daňové prázdny pro firmy

s nadpoloviční většinou domorodých Fidžijců) a špatná hospodářská politika vedly ke krizi, která měla r. 1997 za následek liberální změny ústavy.

Volby v r. 1999 vyhrála opět FLP, jejíž předseda Mahendra Chaudhry se stal premiérem. V r. 2000 došlo k dalšími puči, při kterém zběhové od speciálních jednotek drželi v parlamentu 30 rukojmích včetně premiéra. Puč přinesl další změnu ústavy a prozatímní vládu v rukou domorodých Fidžijců. Prozatímní premiér Laisenia Qarase a jeho Fidžijská lidová strana (Soqosoqo Duavata Ni Lewenivanua, SDL) si udrželi moc i po volbách v r. 2001 a 2006.

2.4. Politický vývoj po volbách v r. 2006, státní převrat a jeho důsledky

Etnické zakotvení fidžijského politického života prokázaly i parlamentní volby v květnu 2006. Ve všech 23 domorodých etnických obvodech zvítězila SDL a ve všech 19 indických etnických obvodech FLP. O většině v parlamentu se tak rozhodovalo v těsném souboji o otevřené obvody, který nakonec vyhrála SDL nad FLP poměrem křesel 13:12.

Premiér Qarase, předseda SDL, která ve volbách získala 36 mandátů, nabídl účast ve vládě indofidžijské FLP (s 31 mandáty). Nešlo o akt smíru na etnicky nesmiřitelně rozděleném ostrově, ale o prosté respektování výše zmíněného ústavního principu. Přesto šlo o průlomový krok; dosavadní premiéři v tomto ohledu ústavu ignorovali. I přes rozdíly mezi programy obou stran FLP nabídku vládní spolupráce přijala.

Povolební období bylo charakterizováno rostoucím napětím mezi armádou a demokraticky zvolenou vládou. Velitel ozbrojených sil Frank Bainimarama od října otevřeně vyzýval premiéra Qaraseho a jeho vládu k rezignaci a hrozil státním převratem. Za důvod svého nátlaku označoval zásadní nesouhlas s vládním návrhem zákona o amnestii pučistům z r. 2000, korupci ve státní správě a z etnického hlediska zcela nevyváženou politiku vlády zvýhodňující domorodé obyvatelstvo. Přestože se ozbrojené síly od převratu snažily odradit Austrálie, Nový Zéland, USA i EU, k avizovanému puči 5. 12. 2006 skutečně došlo. Byla rozpuštěna Qaraseho vláda i parlament, Bainimarama převzal pravomoci prezidenta a jmenoval dočasnýho premiéra z řad armády.

I přes výzvy svrženého premiéra a dokonce i australského ministra zahraničí se veřejnost se změnou poměrů smířila. Nedošlo k žádnému významnějšímu odporu, ale ani k rabování. Šéf pučistů provedl důkladné čistky ve státní správě včetně diplomatické služby. Jsou doloženy případy porušování lidských práv (především výslechy za použití násilí, mj. též dvě podezřelá úmrtí), násilí však nenabývalo masových rozměrů. Ozbrojené síly zavedly cenzuru tištěných i elektronických médií.

Počátkem r. 2007 Bainimarama znovu dosadil do funkce svrženého prezidenta Iloilovatu a okamžitě se nechal jmenovat prozatímním předsedou vlády. Jeho vláda je složena z velice různorodých sil, jsou v ní zastoupeni politici ze stran parlamentních (SDL, FLP) i mimoparlamentních (Národní aliance), tradičních náčelníků, bývalých vojáků, bývalých i současných státních úředníků a zástupců soukromého sektoru (mj. předseda obchodní komory).

Prezident Iloilovatu byl donucen v lednu 2007 vydat dekret vyhlašující imunitu pučistům před jakýmkoli trestním stíháním v souvislosti se státním převratem.

Mezi priority polovojenské pučistické vlády patří reforma volebního zákona. Před volbami má být provedeno sčítání obyvatelstva, měly by být zrušeny volební obvody založené na etnické příslušnosti a měla by být zdokonalena registrace voličů. Prozatímní vláda však nemá k reformě volebního zákona žádný mandát a v žádném případě se nechystá obnovit činnost parlamentu vzešlého z voleb v květnu 2006. Není proto vyloučeno, že se příští volby budou konat podle stávajícího (naprosto nevyhovujícího) volebního systému.

Bainimarama krátce po puči zmiňoval termín voleb kolem r. 2012, nicméně v červnu 2007 na základě tlaku mezinárodního společenství a cílených sankcí slíbil, že se volby budou konat „v zásadě“ nejpozději do konce března 2009. Výjimečný stav v zemi byl zrušen 31. 5. 2007.

V průběhu roku 2008 se ukázalo, že vojenský vládce F. Bainimarama nemíní dodržet svůj slib. Vyhlášení voleb opakovaně odmítal s tím, že nejsou ještě dokončeny potřebné legislativní úpravy, které by zaručily rovnost všech etnických skupin, žijících na ostrově. Je pravdou, že stávající právní systém některé skupiny znevýhodňuje a je nutná změna – Bainimarama ale uměle prodlužoval zahájení procesu, který

má vést ke změnám a teď právě neexistenci nového zákona uvádí jako důvod nemožnosti splnit původně stanovený termín.

V září 2008 premiér Bainimarama oznámil změny ve vládě. Byly sloučeny některá portfolia a z původně 15 ministrů byla vláda zredukovaná na devět. Snížení počtu členů vlády diktátor vysvětlil nutností šetřit a šest nováčků jako „potřebu nové krve“.

V říjnu 2007 byl na Fidži zahájen pod vedením Bainimaramu a arcibiskupa P. Matala dialog „People's Charter“ který předpokládal zapojení 46 představitelů různých politických směrů, etnických skupin a církví (tzv. National Council for Buliding a Berger Fiji – NCBBF). Nicméně kvůli tomu, že se jedním z předsedajících ustanovil sám diktátor a i kvůli různým překážkám z jeho strany, se činnost NCBBF rozbíhala velice pomalu a k prvním serióznějším jednáním došlo až koncem roku 2008.

Situace v oblasti lidských práv se v současnosti (dle pozorovatelů) nijak nevymyká standartu v jižním Pacifiku. Nezvratným faktem je, že diktátor přitvrdil postup proti části tisku, která jeho vládu kritizuje. V roce 2008 např. nechal bez soudního rozhodnutí deportovat dva australské novináře, kteří na Fidži trvale žili. Zdá se ale, že paradoxně sankce Austrálie a Nového Zélandu ve vízové oblasti stmelily i část opozice kolem Bainamaramu. Šikovnou rétorikou se mu podařilo přesvědčit lidi, že sankce jsou namířené proti celé fidžijské společnosti. Oběma zahraničním vládám má pak jít o zasetí rozkolu mezi obyvatelé ostrova.

Mezinárodní společenství pak tlakem na urychlené uspořádání má bránit reformě volebního systému spojených s nutnými legislativními změnami. Uvalení vízových sankcí na všechny, kdo pracují pro vládu, oslabují administrativu – lidi ji opouští a náhrada se za ně těžko hledá.

Ozbrojené síly jsou zatím k Bainamaramovi loajální. Svůj přístup by však mohly přehodnotit, kdyby OSN proti tomuto ostrovnímu státu zavedla sankce. Vojáci z Fidži slouží v řadě mírových misí OSN po celém světě. Pokud by OSN rozhodla o stažení těchto vojáků, zasadila by tak citelnou ránu nejenom příjmů země, ale došlo by k výraznému snížení životní úrovně rodin v misích sloužících vojáků, což by armáda jistě nesla nelibě. OSN zatím, po dobu trvání vojenského režimu na Fidži, nemíní nové mírové mise obsazovat jednotkami z Fidži

V první polovině ledna 2009 byly ostrovy na Fidži vystaveny silným přívalovým deštěm a následné rozsáhlé záplavy si vyžádaly životy několika lidí a způsobily značné materiální škody. Citelně zasáhly i turistický ruch, přičemž tisíce turistů uvízli v letoviscích. Šlo o nejhorší přívalové deště za posledních 50 let. Přes vážné politické napětí mezi Austrálií a Novým Zélandem na jedné straně a režimem vojenského diktátora a premiéra Bainimarama, oba státy poskytly Fidži okamžitou humanitární pomoc.

Záplavy se pak pro Bainimarama staly vítanou záminkou, proč se nezúčastnil mimořádného summitu regionální tichomořské organizace pro spolupráci - Fóra pacifických zemí (PIF) o Fidži, který se konal koncem ledna 2009 a na kterém bylo rozhodnuto, že pod sankcí suspendace členství pro Fidži nejpozději 1. května 2009 musí vláda Fidži sdělit termín voleb, které se musí konat do konce roku 2009.

Je patrné, že dočasný premiér Bainimarama si (alespoň navenek) z hrozeb mezinárodního společenství nic nedělá, když na výzvy reagoval prohlášením, že nejbližší volební termín přichází v úvahu ne dříve než v roce 2014.

Dne 17.04.2009 prezident J.R.Iloilo jmenoval do funkce viceprezidenta blízkého spolupracovníka F. Bainimarama (FB) a ministra vlády, R.E. Nailatikaua. Funkce viceprezidenta nebyla obsazena od říjnového puče v roce 2006 a pozorovatelé se správně domnívali, že jmenováním Nailatikaua se připravuje půda na postu prezidenta.

Stalo se tak 30. 7. 2009, kdy prozatímní premiér Bainimarama oznámil, že prezident země Ratu Josefa Iloilo odstupuje na vlastní žádost. Funkci prezidenta převzal dosavadní viceprezident Ratu Epeli Nailatikau - bývalý vojenský velitel a spojenec premiéra.

Prezident Iloilo, kterému je přes 88 let, byl vzhledem ke svému stáří v posledním období značně indisponován, což ještě umocnilo jeho celkovou neschopnost zastávat funkci, jejíž výkon zcela kontroloval, resp. prakticky realizoval dočasný premiér. Iloilo byl pod silným vlivem Bainimarama již od nástupu do funkce v r. 2000, po vojenském puči v r. 2006 se však stal v podstatě loutkou v rukou FB, který se po puči nechal jmenovat prozatímním premiérem a na jehož pokyn prezident v dubnu t. r. zrušil

platnost ústavy z r. 1997, zbavil funkcí soudce, vyhlásil odklad voleb z r. 2009 na r. 2014, zavedl cenzuru médií a další represivní opatření v zájmu posilování moci vojenského režimu.

Dosavadní viceprezident Nailatikau, který pomohl FB k moci, zastává funkci prezidenta „prozatímně“ do rozhodnutí vlády o jeho nástupci. Prakticky je jeho funkční postup dalším projevem konsolidace a posilování moci vojenského režimu, který hodlá setrvat u moci „prozatím“ nejméně do r. 2014.

Fidži se tak stalo prvním státem, kterému bylo k 2. květnu 2009 pozastavení členství v PIF. Řádný summit v australském Cairns v srpnu 2009 tuto skutečnost potvrdil. Zároveň však deklaroval zájem na pokračování dialogu, a to zejména prostřednictvím ministerské kontaktní skupiny a společné pracovní skupiny PIF-Fidži s cílem „navrácení Fidži do společenství PIF“.

Dne 1. září 2009 z obdobných důvodů následovalo pozastavení členství Fidži v Britském společenství národů (Commonwealth).

Režim dočasného premiéra je nejčastěji kritizován za zrušení ústavy, zavedení cenzury médií, porušování svobody shromažďování i kontroly a omezování činnosti tradičních „píliřů“ fidžijské společnosti jako jsou církve a sdružení kmenových náčelníků zastupujících původní obyvatelstvo.

2.2. Hlava státu (jméno, kompetence)

Za normálních okolností je prezident volen 55-člennou Velkou radou náčelníků (Great Council of Chiefs) po konzultaci s předsedou vlády na pětileté období. Prezident má v podstatě ceremoniální funkci, určité výkonné pravomoci na něj přecházejí v krizových situacích.

Hlavou státu je od 30.07. 2009 Ratu Epeli Nailatikau (bývalý voják a blízký spojenec dočasného premiéra), který ve funkci nahradil Ratu Josefa ILOILOVATU Uluivuda (nar. 1920), jež „na vlastní žádost“ odstoupil. Funkci zastával od roku 2000 a i přes svůj vysoký věk zvolen byl 8. 3. 2006 na další pětileté období, které však už nedokončil.

2.3. Složení vlády

Složení (prozatímní) **vlády** k datu 20.10. 2009

Vládu tvoří 10 členů – ministerský předseda a 9 ministrů.

Commodore Josaia Voreqe Bainimarama předseda vlády

ministr pro veřejné záležitosti

ministr pro informace a archivy

ministr financí, národního plánování a obchodu s cukrem

ministr pro rozvoj venkova, záležitosti původních obyvatel a etnických skupin

Mr Aiyaz Sayed-Khaiyum

generální prokurátor

ministr spravedlnosti, pro volební reformu,

státní podniky a boje proti korupci

ministr průmyslu, turismu, obchodu

a komunikace

Ratu Epeli Ganilau	ministr obrany, národní bezpečnosti a imigrace
Ratu Inoke Kubuabola	ministr zahraničních věcí, mezinárodní spolupráce a civilního letectví
Mr Netani Sukanaivalu	ministr katastrálních informací a minerálních zdrojů
Mr Joketani Cokanasiga	ministr pro primární průmysl
Dr Jiko Luveni	ministryně pro otázky žen, společenský blahobyt a zmírňování chudoby
Mr Filipe Bole	ministr školství, národního kulturního bohatství, kultury a umění, mládeže a sportu pověřený ministr práce, průmyslových vztahů, zaměstnanosti a městského rozvoje
Mr Timoci Lesi Natuva	ministr pro výstavbu, dopravu a veřejné služby
Dr Neil Sharma	ministr zdravotnictví
Mr Kolonel Samuela Saumatua	ministr místní správy, bydlení a životního prostředí

3. Zahraničně-politická orientace

3.1. Členství v mezinárodních organizacích a regionálních uskupeních

Fidži vyhlásilo nezávislost (na Velké Británii) 10. 10. 1970. Je členem OSN a WTO. Úplný seznam členství v mezinárodních organizacích (uváděny anglické zkratky): ACP, AsDB, CP, Commonwealth (od 1.9. 2009 má pozastaveno členství – viz výše), FAO, G-77, IBRD, ICAO, ICCT, ICFTU, ICRM, IDA, IFAD, IFC, IFRCs, IHO, ILO, IMF, IMO, Interpol, IOC, IPU, ISO, ITU, MIGA, OPCW, Sparteca, SPC, UN, UNCTAD, UNESCO, UNIDO, UNMIS, UPU, WCO, WFTU, WHO, WIPO, WMO, WtoO, WTO.

Fidži je zakládajícím členem regionální organizace tichomořských zemí Pacific Islands Forum (PIF, od r. 1971, od 2.5. 2009 má pozastaveno členství – viz výše); sekretariát PIF zatím sídlí ve fidžijském hlavním městě Suva.

Kromě turbulentní vnitropolitické situace je Fidži na mezinárodní scéně nejviditelnější v souvislosti s velmi aktivní účastí na mírových misích OSN. V současné době se účastní mj. UNAMI (UN Assistance Mission in Iraq); fidžijsí vojáci se dále podíleli či podílejí na operacích OSN např. v Kongu, Namibii, Kambodži, Libanonu, Východním Timoru; v Evropě v BaH, v Chorvatsku a v Kosovu. V souvislosti se státním převratem vyvstala otázka další účasti fidžijských vojáků na misích OSN; s výjimkou jediného vystoupení bývalého GT OSN krátce po puči však nic nenaznačuje, že by fidžijský režim musel stáhnout jednotky z misí, v nových misích však jeho vojáci již obsazováni nebudou.

V hlavním městě Fidži mají rezidentní velvyslanectví Austrálie, Nový Zéland, Velká Británie, Francie, Evropská komise, ČLR, USA, Mikronésie, Indie, Indonésie, Japonsko, Kiribati, Korejská republika, Malajsie, Marshallovy ostrovy, Nauru, Papua Nová Guinea a Tuvalu.

Fidži má diplomatická zastoupení v Austrálii, Belgii (při EU), ČLR, Japonsku, Malajsii, na Novém Zélandu, v Papui Nové Guineji, ve Velké Británii a v USA (též při OSN).

3.2. Reakce na státní převrat

Státní převrat 5. 12. 2006 odsoudila většina světové veřejnosti (ne však např. ČLR či Malajsie); Rada EU odsoudila puč ve svém prohlášení z 11. 12. 2006. Regionální organizace Fórum pacifických zemí / PIF/ označila převrat za „neústavní a nepřijatelný“. Od vojenského převratu v r. 2006 představuje Fidži hlavní a nejdůležitější politický problém regionu, v posledních měsících umocněný zintenzívněním protidemokratických opatření prozatímního premiéra Franka Bainimaramy, v jejichž důsledku byla země z PIF v květnu 2009 suspendována.

Diskuse na řádném summitu v srpnu 2009 ukázala, že členské země PIF nejsou v kritice vývoje na Fidži zcela jednotné (ostrá kritika vojenského režimu m.j. ze strany předsednické země PIF Niue proti umírněnému přístupu melanéských zemí včele s PNG indikující sklon k tolerování Bainimaramova postoje k řešení otázky uspořádání příštích voleb v zemi i obavy z negativního dopadu kritiky na vzájemný obchod), kritické postoje však byly dominující a promítly se v závěrečném komuniké, které obsahuje ostré odsouzení postupu vojenského režimu.

Austrálie, Nový Zéland, USA, Francie a Velká Británie zavedly vůči Fidži sankce spočívající zpravidla v přerušení mezivládních kontaktů, zákazu cest osob spojených s polovojenským režimem, v přerušení vojenské spolupráce a přerušení hospodářské pomoci s výjimkou humanitárních dodávek. Nový Zéland po vypovězení svého velvyslance v červnu 2007 své sankce dále zpřísnil.

Důležitou pákou vůči pučistické vládě se stalo pozastavení pomoci EU ve výši 150 mil. EUR (rozvržené na dobu 7 let), určené na reformu životně důležitého sektoru fidžijské ekonomiky - výroby cukru. Evropská komise poté pozvala zástupce prozatímní vlády ke konzultacím dle čl. 96 Dohody z Cotonou. Tlak EU se nejdříve ukázal jako účinný; na konzultacích konaných 18. 4. 2007 se fidžijská strana zavázala uspořádat volby do 1. 3. 2009. Kromě toho EK získala přísliby fidžijské prozatímní vlády v řadě dalších oblastí (dodržování ústavy z r. 1997, volební reforma, lidská práva, svoboda tisku/médií, fungování nezávislých

ústavních institucí, nezávislost soudnictví, zrušení výjimečného stavu, role armády po volbách). Fidžijská vláda se dále zavázala EK pravidelně (každé 3 měsíce) informovat o postupu v uvedených oblastech. EK vyjádřila připravenost k podpoře přechodu Fidži k demokracii; financování reformy produkce cukru bude záviset na plnění závazků při návratu země k demokracii. Zůstalo jen u slibů navíc Bainimarama v poslední době propagandisticky prohlašuje, že nevidí, že by EU „cukrová“ sankce měla jakýkoliv vliv na hospodářství Fidži.

Změna na místě prezidenta z 30.07. 2009 se stala dalším impulzem pro kritiku režimu dočasného premiéra na Fidži. Představitelé Austrálie a Nového Zélandu znovu odsoudili postup režimu jako krajně znepokojivý. Ministr zahraničí Austrálie Stephen Smith označil režim na Fidži za vojenskou diktaturu, která v zemi zrušila demokracii a vážně poškodila ekonomiku, které nyní hrozí kolaps. Zároveň zdůraznil, že Austrálie vždy odmítala zavedení sankcí, které by měly negativní dopad na hospodářství země a tím by zhoršilo postavení řadových občanů. (Na druhé straně nelze nevidět, že zahraniční politika Austrálie vůči Fidži je pod tlakem různých lobystických skupin, které kontrolují řadu odvětví na ostrovech - zejména turismus a potravinářský průmysl – hospodářské sankce by je poškodily. Řada australských analytiků upozorňuje, že by Austrálie měla přes veškeré problémy s režimem na Fidži nadále udržovat těsné kontakty s ostrovy, protože jinak hrozí ztráta jejího vlivu nejenom na Fidži, ale v širší pacifické oblasti).

Čína opět vyzvala vládu Fidži, aby vrátila zemi do „normální situace“ a konstatovala, že nevyužije situaci na ostrovech k prosazování svých zájmů. Pozorovatelé jsou skeptičtí k tomuto prohlášení, zvláště ve světle soupeření Číny a Tchaj-wanu o vliv v oblasti. Dokonce i prozatímní premiér Bainimarama přiznává, že Čína navyšuje pomoc jeho zemi. (Nesdělil přesná čísla, kromě toho, že po lednových záplavách 2009 Čína poskytla úřadu premiéra pomoc ve výši 1 mil USD - v roce 2006, před převrácením, činila čínská pomoc 23 mil USD, v roce 2007, tedy po převratu vyskočila na 161 mil USD. Čína dále zahájila několik projektů v oblasti infrastruktury, např. buduje hydroelektrárnu na hlavním ostrově - scénář čínské asistence je přitom podobný jako v Africe - spolu s penězi vyváží i svoji pracovní sílu – výstavba elektrárny má zaměstnat 300 čínských dělníků).

3.2. Účast země na mnohostranných smlouvách a dohodách

3.3. Přehled bilaterálních smluv s ČR (včetně data vstupu) – mimo smluv dle kap.7.1.

Diplomatické vztahy mezi ČR a Republikou Fidžijských ostrovů byly navázány dne 17. 7. 1996. ČR je na Fidži zastoupena prostřednictvím velvyslanectví ČR se sídlem v Canbeře (velvyslanec Juraj Chmiel, obdržel agrément, pověřovací listiny ale ještě nepředal).

V březnu 2006 byl velvyslanec Pažourek přijat tehdejšími předsedou vlády Qarasem i ministrem zahraničních věcí.

O bilaterální rozvojové pomoci ČR se neuvažuje. ČR se může na pomoci Fidži podílet prostřednictvím svého příspěvku do 10. Evropského rozvojového fondu; uvolnění této pomoci je však závislé na plnění, které prozatímní fidžijská vláda dala EK v průběhu konzultací dle Dohody z Cotonou (viz výše).

Byl zaznamenán zvýšený zájem českých turistů o cesty na Fidži. Před nástupem cesty ale doporučujeme ověřit si aktuální situaci na ostrovech.

4. Ekonomická charakteristika země

4.1. Zhodnocení hospodářského vývoje za minulý rok, předpověď dalšího vývoje

Fidži je převážně agrární rozvojovou zemí s bohatými přírodními zdroji a dobře rozvinutou infrastrukturou. Největší podíl na tvorbě HDP mají obchod a služby (63%), těžba nerostů a průmyslová výroba (18%), stavebnictví (6%), zemědělství, lesnictví a rybolov (14%). Exkluzivní námořní zóna země má rozlohu 1 260 000 km². Hospodářství je do značné míry závislé na produkci a exportu cukru a na cestovním ruchu.

Export cukru a rostoucí turistický ruch, s 400 až 500 tis. turisty ročně, jsou hlavními exportními položkami zahraničního obchodu. Dalšími významnými položkami vývozu jsou zlato, dřevo, textil a mořské produkty. K hlavním položkám dovozu patří stroje a dopravní zařízení, potraviny, paliva a chemické výrobky. Nejvýznamnějšími obchodními partnery Fidži jsou země regionu, zejména Austrálie, Nový Zéland, dále USA, Japonsko a Singapur.

Dlouhodobým problémem ekonomiky jsou nízké investice a problematická vlastnická práva. Politické převraty na Fidži mají dopad rovněž na ekonomiku, jejíž výkon se v reakci na události podobného druhu zpravidla propadne (2,8 % v roce 2000) a v dalším období roste pomaleji.

Vláda se snaží postupně zlepšovat kvalitu sektoru služeb a vynakládat větší prostředky na zdravotnictví a školství. Určitým problémem v této oblasti je odliv relativně dobře kvalifikované pracovní síly do zahraničí.

Vedle sítě silnic (4 821 km) a železnic (595 km) je na Fidži zavedena letecká doprava. Třináct letišť provozuje pravidelné letecké spojení. Letiště v Nadi je největší a nejvytíženější v celém Jižním Pacifiku, další mezinárodní letiště je přímo v hlavním městě Suva. V Suvě je také přístav s největším překladištěm zboží v oblasti.

Telekomunikační systém je poměrně vyspělý a pokrývá všechna města a větší sídla. Telefonní karty jsou k dostání ve většině obchodů. Rozvíjí se internet a rozšiřuje se pokrytí mobilní telefonní sítě.

4.2. Základní makroekonomické ukazatele za posledních 5 let (HDP/obyv., vývoj objemu HDP, podíl odvětví na tvorbě HDP, míra inflace, míra nezaměstnanosti)

4.3. Průmysl – struktura, tempo růstu, nosné obory

Fidži patří k nejrozvinutějším státům Oceánie. Na ostrovech Viti Levu a Vanua Levu se nacházejí ložiska zlata, na jiných místech země jsou ložiska stříbra a měděných rud. Nejrozvinutějším odvětvím je vedle těžby průmysl potravinářský. V zemi pracují cukrovary, pivovary a závody na zpracování ryb a tabáku. Zpracování cukru představuje jednu třetinu veškerých průmyslových aktivit. Důležitým odvětvím je průmysl textilní. Dále se zde vyrábí cement, barvy, laky a oděvy.

4.4. Stavebnictví

4.5. Zemědělství – vývoj, struktura

Zemědělství hraje v ekonomice Fidži důležitou roli, zaměřeno je především na pěstování cukrové třtiny. Pro vývoz se pěstuje zázvor, tabák, kakao, kaučuk, káva a dále se vyváží kokosový olej a kopa (rozemleté sušené jádro kokosového ořechu). Pro potřeby státu se pěstují banány, citrusy, rýže a hlízovité rostliny. Chovají se prasata, skot, koně a kozy.

4.6. Služby

4.7. Infrastruktura (doprava, telekomunikace, energetika – z toho jaderná)

Vedle sítě silnic (4 821 km) a železnic (595 km) je na Fidži zavedena letecká doprava. 13 letišť má pravidelné letecké linky. Letiště v Nadi je největší a nejvytíženější v celém Jižním Pacifiku, další mezinárodní letiště je přímo v hlavním městě Suva. V Suvě je také přístav s největším překladištěm zboží v oblasti.

Telekomunikační systém je poměrně vyspělý a pokrývá všechna města a větší sídla. Telefonní karty jsou k dostání ve většině obchodů. Rozvíjí se internet a rozšiřuje se pokrytí mobilní telefonní sítí.

4.8. Přijímaná a poskytovaná rozvojová pomoc

---

5. Finanční a daňový sektor

5.1. Státní rozpočet – příjmy, výdaje, saldo za posledních 5 let

5.2. Platební bilance (běžný, kapitálový, finanční účet), devizové rezervy (za posledních 5 let)

5.3. Zahraniční zadluženost, dluhová služba

5.4. Bankovní systém (hlavní banky a pojišťovny)

5.5. Daňový systém

---

6. Zahraniční obchod země

6.1. Obchodní bilance za posledních 5 let – vývoz, dovoz, saldo – tabulka

6.2. Teritoriální struktura – postavení v (k) EU

Hlavními obchodními partnery jsou země regionu, z vyspělých pak Austrálie, Nový Zéland, USA, Japonsko a Singapur.

6.3. Komoditní struktura

Hlavními položkami vývozu jsou cukr, zlato, dřevo, textil a mořské produkty. K hlavním položkám dovozu patří stroje a dopravní zařízení, potraviny, paliva a chemické výrobky.

6.4. Dvozní podmínky a dokumenty (po vstupu do EU), celní systém, kontrola vývozu

6.5. Ochrana domácího trhu

6.6. Zóny volného obchodu

7. Obchodní a ekonomická spolupráce s ČR

7.1. Smluvní základna

Hospodářské styky mezi ČR a Fidži nejsou upraveny žádnou dohodou a nedosahují výraznějšího objemu.

7.2. Bilance vzájemné obchodní výměny za posledních 5 let – tabulka

V roce 2008 činil vývoz ČR na Fidži 737 tis. USD a dovoz z Fidži 272 tis. USD. ČR vyváží na Fidži elektrotechnické přístroje (antény, spínače), umělá vlákna, textilie a tkaniny. Mezi položky českého dovozu patří ryby a výrobky z nich a kosmetické přípravky.

Bilance vzájemného obchodu za posledních 5 let podle statistiky ČSÚ v tis USD:

Položka / Kalend. rok	2005	2006	2007	2008	2009 1 - 7
Vývoz ČR	351	370	4 031	737	41
Dovoz ČR	138	75	101	272	131
Vzájemný obrat	489	445	4 132	465	172
Saldo ČR	+ 213	+ 295	+ 3 930	+ 1 009	- 90

(www.czso.cz)

7.3. Komoditní struktura českého vývozu/dovozu

7.4. Perspektivní položky českého exportu (velikost trhu, podíl domácí výroby a dovozu)

K perspektivním odvětvím českého vývozu na Fidži patří vývoz některých průmyslových strojů a zařízení, jako jsou například:

- textilní stroje, šicí stroje pro oděvní průmysl

- obuvnické stroje
- jednoduché obráběcí stroje, tvářecí stroje
- třtinové mlýny, zařízení pro cukrovary
- tiskařské stroje
- zařízení pro dřevařský průmysl, sušárny na dřevo, pily na tvrdá dřeva
- potravinářské stroje, balící technika.

Obecně stále platí, že průmyslové stroje a zařízení s jednodušší obsluhou a údržbou mají na Fidži větší naději na uplatnění než sofistikovanější (a tudíž i dražší) výrobky. Fidži je významným distribučním místem pro ostatní země pacifické oblasti a zboží dovezené na Fidži je často reexportováno dále.

Vzhledem ke značné geografické vzdálenosti a charakteru země doporučujeme českým podnikatelským subjektům sledovat možnosti spolupráce spíše ve vazbě na zakázky australských a novozélandských inženýrských firem, případně obchodovat prostřednictvím australských a novozélandských partnerů.

Zdroje

- § Český statistický úřad - www.czso.cz
- § Fiji Islands Bureau of Statistics - <http://www.statsfiji.gov.fj>
- § Fiji Government – www.fiji.gov.fj

7.5. Firmy a joint-ventures ve vzájemném obchodu a v ostatních oblastech ekonomické spolupráce

7.6. Vyhodnocení poptávek v teritoriu po českém zboží, výrobní kooperaci

7.7. Zahraniční rozvojová spolupráce

7.8. Vzájemná výměna v oblasti služeb

7.9. Podmínky pro zaměstnávání občanů z ČR

---

8. Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu

8.1. Distribuční a prodejní kanály, využívání místních zástupců, další faktory ovlivňující prodej

8.2. Podmínky zaměstnávání cizinců a místních sil

8.3. Podmínky pro zřízení kanceláře, reprezentace, společného podniku

8.4. Požadavky na propagaci, marketing, reklamu (využití HSP)

8.5. Způsoby řešení obchodních sporů

8.6. Režim zadávání veřejných zakázek

8.7. Problémy a rizika místního trhu

8.8. Problematika ochrany duševního vlastnictví

8.9. Obvyklé platební podmínky, platební morálka

8.10. Významné veletrhy a výstavy v teritoriu

---

9. Investiční klima

9.1. Podmínky vstupu zahraničního kapitálu (omezení, pobídky pro investory)

9.2. Přímé zahraniční investice v teritoriu (odvětvová a teritoriální struktura)

9.3. České investice v teritoriu

9.4. Nejperspektivnější odvětví pro investice, privatizační a rozvojové projekty

9.5. Rizika investování v teritoriu

---

10. Očekávaný vývoj v teritoriu

10.1. Významné události v následujícím roce a jejich dopady na ekonomickou sféru země

10.2. Trendy, vstup země do mezinárodních uskupení, přijetí nových zákonů, daní apod.

10.3. Nové možnosti pro český export či jinou ekonomickou spolupráci s ČR